

Մանգրամի Էֆեմար

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԵ ՎԵ ՄԻՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԵ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՍԵՆԵ

1867 ՅՈՒՆՎՈՐ 27 ՃԻՄՍ

ՆԻՄԵՐՈ 259

Մանգրամի Էֆեմար համար 6 հանդիսանալով 300 հիւսիսէ վերինը, սենեկէ գլխէն ընդ քառասուն տարի իշխան օրարագ, 200 զ" օրու, ալիք ալիք 400 զ" օրու, վէնիսիսի տարի 30 ար փարայա սաթըլանագ արը :

Իլանաթըն պէհեր սաթըլը իշին, պիւրինճի տէֆատա 5, իքինճի տէֆատա 2, վէնիսիսիսի վէնիսիսի սաթը տէֆատա 4 էր զուրուշ ալիքնաճագ արը :

Մէքթուպ վէնիսիսի, Պէյ-օղլունտա տոգրու-տա 467 նիւմէրօլու իսնէտէ ԼԵՎԱՆԹ ՀԵՐԱՆԹ Թ-պի-նէսիսի, Կարապետ 8. Փանոսեանէ կէսնաթիլէնէ քար :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԹԵԼԵԿՐԱՖԻԿԵ

(Առանձին Հաւատարմութիւն)

Փարիս, 5 ինտրիար ախշալըն սաթ 12 վէ 10 տաղըգասընտա :

Լորտ Պողան թարաֆընտան բարաւնէնթօ մէնիսիսի, Կիրիտիլէր հագընտա հիւսիսի թէվէնիսիսի իւզը միւրագգամ պիր լայիհա թագաթիմ զըլընմը տըր :

Լորտ ճօն Ռուսսէլ պաղը տէվէթլէրտէ վէ խուսուսիլէ Բուսիա տէվէթլէրտէ կէօրիւնէնէնէթի խաւիմանէտէն, կէլէնէք վագըթ իշին ֆէնալըլար զուհուր իտէնէկի գորգուսուսու պէնան իթմիշ տիր :

Ումում գամարաւընտա Մ. Կլաթման, Կիրիտ հագընտա հիւսիսի թագաֆընտան թագաթիլի մալիւմաթ վէրիլէնէկի վէ Պապը ալիսին մէսուլ օրու օրմաղընտա տա-յիր սէօյլէնէնէյին իւմիտ իթմիշ տիր :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏԱՆԻԼԻԹԵԵ

Իզմիրտէն Գուրիէյէ եաղալըն օրան շու աթիւթի մէքթուպուն թէրճէմէ սինի պէնան իտէրիգ :

Իզմիր 2 յունվար 1867

Գուրիէյէն 1866 սենեկի խիթամալընտա օրան իշարը մուծիպինճէ, ելնի սենեկի, էնալէթլէրտէ զուհուր կէլէն նիգամըղըլըլար իլանընա թագաթիս ի տէնէկի թէնահիւտինէ կիւվէնէրէք իշ պու մէքթուպուն եաղալըմ :

Վագա իզմիր, բայթաթըմըլտան պիր գաշ սաթ մէսաֆէտէ պուլուն մագտա իստէ, նիգամըղըլըլար չօգճա օրու, վէ ֆէնալը շուրատա տըր քի պաղը քիմէսնէլէր զագէթա վասէթատըլա մէքթուր նիգամըղըլըլար պիր թէ գատաթիւմ հիւսիսի վէրմէքտէ տիրէր. Գէրվան քէօրիւսիւնտէն Գաթապա տէ-յիր եօլու մէքթէկինէ կիտէնէք եօլուն գալըրըմըլըլար ինչասը հագընտա սէօյ-

լէնիլմիշ օրու, հալ պու քի շու իստհա-թըն իճրաթը էհալիսէ զայէթլէ տըր պիր անկարիա ուսուլի իլէ պաշլանըլըլ տըր, վէ շու ուսուլին իպթալը հագընտա իստէ կէր եանըմալ իստէ, պիր չօգ ֆէրմա-նը ալի սաթ պուլըլըմըլ տուր : Մը-սըր ֆէլախարընը Սուէիշ գանալընտա չալըլմալըրըն պիր միւհիմմ մէսէլէ իտէրէք, մէրգուլմանըն իւճրէթ իլէ չա-լըլմալըրըն անկարիա ուսուլինէ թէշ-պիս իթմիշլէր իտի, իզմիրտէ իստ ֆա-զըր իշմիլէրի հագթատա տէօթ կիւն պիլա իւճրէթ չալըլմալըլըլ տըր : վէ շու անկարիա տէն գուրթուլմագ իս-թէնէնէ հէր պիր սալէլէ եէվմիսէ, իքի-ֆիւսնիգ էօտէմէնէ մէճպուր օրու, թէ-տիսէ իթմիլտիլի հարտէ իստ, քէնտիսի իշին մահպուս գաթուլըլ տըր իտի : Լաքին պու կիւն շու անկարիսէ մէսէ-լէսի իւզըրինէ եագմագ միւրաթընտա օլ-մանըլ, իլա տահա զիյատէ էհէմմիս-էնէթտէն օրան վէ հուգուգու միլէլ մէպ-տէսինէ տալիր պուլունան պիր մէսէլէ իշին գալէմի էլէ ալմըլըմ տըր :

Տէվէթի ալիսէ իլէ տիւվէլի մուաղ-գամա պէյնինտէ պուլունան ահմանմէ-լէր մուծիպինճէ, պիր էփօսպալը իսնէ-սինէ, թէպաթիլէթիտէ պուլունտուլըլ Տէվէթի թարաֆընտան բուլասաթ օլ-մատըլմա, քիման իշէրի կիրէմէնէնէկի տէրքեար տըր :

Իթալիալը իքի նէֆէր քիմէսնէլէր սօգաթտա մէրճան սաթմագտա օրու, նասըլ իստ պիր համալ իլէ մարագա ի-տէրլէր, վէ չօգըրըն թատիլըլինէ նէ-զարէն, էվվէլ էմիրտէ համալ թալիան-լարա վուրտուգտա, թալիանլար տալի վուրուլըլար, իւթթէ պաշգա համալար կէլիպ գալըլտա գալըլմագըլըլտան շա-մաթա պէօյլըր :

Պիր գաշ զաթլար մագէյնէլէրինէ կի-րիպ թարաֆէյնի թէպին իթմէք իւզըլէ իքէն, թալիանլար ֆիրարէ եիւզ թու-թարար, վէ սաքին օլուգալըլ մահէլ-լէ կիթմէք իշին ֆրէնքիսանէ թապիր օ-լունան, վէ պիր նըսֆը պիր միւթէպէր ինկիլիպ թիւճարընը օլու, տիկէր նըսֆը պիր Բուսիա թէպատար մութա-սարըլըլ օլան էպինիսին իշինտէն կէշէր-լէր, համալար գօշուպ գալթիլէ ճէլպի իլէ մէքթուր ֆրէնքիսանէ ալիւսու օլ-թատընտա թալիանլար տուրտուրթա-րագ, գալթիլէլէր մէրգուլման լիսան պիւ-մէլ քիմէսնէլէրի թուլմագ իտէրլէր, վէ գըլըլըլըն սըրթը վէ եասըլըլ իլէ խիյանէթճէ վուրմագա պաշլարար, վէ չօգըլար իշէ կիլէրէք, տէյիլ քի մէրգու-մանը թուլթուպ հիւքիւմէթէ կէօթիւր-մէլէրի իշին, իլա վուրմալըլըլ մէն իթ-տիրմէք իշին գալթիլէլէր չէֆաթ իթ-միլէր, վէ պու զաթլարտան պիրիսի տա-լի մէրգուլման թալիանլարըն մալէրի գե-եան օլմամագ իշին ալըպ ֆրէնքիսանէնին իլք գըլթատընտ վագը պիր իթալիալը օլուսընտ կէօթիւրէրէք, իթալիալըլ-րըն օլուլըլ շու մալէրին հըֆը իթմէ-սինի թէքիլթ իտէր իտէտէ, օտա սահի-պի գապուլ իթմէլտէն էվվէլ թալիան-լարըն ճիւնհասը օլու օլմատըլըլ իւզ-րինէ մալիւմաթ իտինմէք իաթէյիպ, վէ կէօրէն քէաֆիթի սէիրճիլէրին չէհատէ-թի տալի թալիանլարըն ճիւնհասըլ օլ-տու գըլարըն թատիլ իթտիկինտէն գա-պուլ իթմիշ տիր : Մէրգուլման թալիան-լար քէնտիլէրինին տալի իշէրի գապուլ օլունմալըլըլ օլու սահիպինէ իշմա իթ-տիլէրինտէն, վէ գալթիլէլէրին ֆրէնքի մահէլէսի օլթատընտ, վէ օլ գատար քէսան հուգուլունտա տէօյմիշ օլուլը-լարըն կէօրիւպ, վէ հիւքիւմէթ գօնա-

դննա եագլաշորգլարը հարտէ իսէ, տա-
հա զիեառէ վուրաճագլարը գորգուսու-
նա մէպնի, պիւ ինսանիյնէթ տույղու-
սու իլէ թահրիք օլունարագ րէճալէրի-
նի գապուլ պիւլէ իշէրի ալը, վէ իթալ-
եա գոնսօլոս խանէսինէ տախի սերիան
պիւր գալվաս կէլմէսի իշին ուշագ կէօն-
տէրէրէք, էկէր լազմ կէլըր իսէ թալ-
եանլարը գալվաս քէնտիսի հիւքիւմէթէ
թէսիւմ իթմէսի նիեթէթ ինտէ պուլունուսի
վէ պուլ խուսուսու գապթիւլէրէ տախի
պիւրիւրէք գալվասը կէլմէսինէ տէկինի
պէքլէմէթինի րէճա խտէր :

Զապթիւլէր մէրգուսուն չու հարա-
քեալթընըն նիգամա մուվաֆիադ օլուու-
ղունու թանըրլար իսէտէ, ազմըշ օլան
համալարտան թահրիք օլունարագ օ-
տանա կիրմէք իսթէտիլէր, լաքին էթ-
րաֆտան գուհուրա կէլէն նասիհաթլար
իւզըլինէ նիթէթինտէն վագ կէլտիլէր :
պուլուն իւզէրինէ համալարըն պիւրիսի
օտանա կիրմէքէ չալըշոր իսէտէ, էհալի
թարաֆընտան թէքուրի օլունարագ գոյ-
վէրիլմէտի :

Պիւր գաշ տագըգատան սօնրա 3-6 նէ-
ֆէր նիգամա տախի, եանլարընտա գըլըճ-
լարը ասըլը օլուուղու հարտէ, իւստէ կէ-
լիպ քէղալիք մէգքիւր օտանան իշէրի
կիրմէթինի միւրատ իտէրլէր, վէ օտա սա-
հիպի իտէ գաբուտա տուրմուշ օլուպ,
տուլուուլէրինէ րուխտաթ վէրէմէքէճէ-
կինի, վէ իթալեանլարըն իշէրտէ պու-
լունուպ, հալ պու քի ազ պիւր վագըթ-
տան կէլէճէք օլան գոնսօլոս գալվասընա
թէսիւմ իտէճէկի վէ վարըպ ծնունլա ուզ-
լաշմալարընը, թաթլըլըլա քէնտիլէրէ
խապէր վէրիւր իսէտէ, մէրգուսուն նի-
գամլար հիտտէթլէ օտա սահիպինի տիւր-
թէրէք գաբու իթ թիսալինտէ պուլուն-
նան պիւր սէտա իւզէրինէ տիւշիւրիւպ ի-
շէրի եիւրիւեիւշ պիւրլէ թալեանլարը չը-
գարմագ իսթէրլէր : Օտա սահիպի գար-
շը կէլիւր, պապը օտսթլար մապէյնլէրինէ
տիւշէրէք ասաքիւրէ տիշարը չըգմալա-
ընը իպրամ իթ տիւրլէրինտէն, մէրգու-
ման պիւր արա վարըպ գաբուսու էօնիւն-
տէ տուրուրլար իսէտէ, թէքրարէն եիւ-
րիւեիւշ իթ մէք իսթ էեիւպ, վէ պիւր էճ-
նէպի օտասը պասըլամագ տէյի քէնտիլէ-
րէ օլան իսթալարաթա իշէրինտէն պիւրի-
սի հագարէթ իլէ, նէ իթալեան վէ նէ
ինկիլիպ պիւրպ, իլլա եալընըք քէնտի րա-
տիշահընը թանըմագտա օլուուղու ճէ-
վապընը վէրիւր, պիւր տիկէրի տախի օտա
սահիպինէ պիւր չէշի հըրս վէ հագա-
րէթլէ նագար իտէրէք, տինսիգ վէ քեա-
ֆիւր սըֆաթլարընը վէրիւպ էլինի գըլըճը-
նա կէօթիւրաթիւլինտէն, օտա սահի-
պինին թէհամիւլ վէ զիթուրսուղու-
ղու օլմաորըն հարտէ, գան գուհուր ի-
տէճէկի շիւքհէսիգ իտի :

Պու վուգուաթլար գուհուրա կէլմէք-
տէ իքէն վարարագ սէ եիրճիլէրին սաեըսը
տախի արթմագտա իտի : Պիւրտէ էօթէ-
տէն օն նէֆէր թիւֆէնքի նիգամա տա-
կէրլէրի կէլիպ սիւնկիւլէրլէ վէ հիւճմ
եիւրիւեիւշ իլէ օտանէ կիրէրէք թալ-
եան սաթթընըն պիւրիսինի խըրրալաեա-
րագ սիւրիւքէիւպ գաբուսու գտտար կէ-
թիւրիլէր վէ օրատա իթալեա գոնսօլոս-
խանէսի գալվազընըն կէլմէսինի կէօրիւր-
լէր : Մէրգուլմ գալվաս իթալեա փատիշա-
հը թէպատսընը մէրգուսուն նիգամլարըն
էլինտէն ալմագ իսթէիպ, պիւր թալեան
մագապսընտա վուգու պուլան ճէպը վէ
պուլմ հագքընտա բրօթէսթօ իտէր իսէ-
տէ, օտայի մէգքիւր տէրունինտէ օլուու-
ղու հարտէ նիգամա սիկէրի թարաֆընտան
թօգաթ, եումուր, վէ գագմա իլէ ճէ-
վապ ալըպ վէ հալվուեա չըգտըղտա թէք-
լարէն պիւր թէմիգճէ թէֆէլէյիպ վէ ֆէ-
սինի տախի պաշնտան եէրէ աթարլար,
Ֆրանսըղըն պիւրի պու գտտար դատտար-
լըղը կէօրմէքոն օլուպ գալվազա իմտտէ
գօշար իսէտէ, մէրգուսուն տախի սիւնկիւ-
կէօտտէրիպ պատէհու սըլթընա պիւր
թիւֆէնք տիպճիլի էնտիլէրէք եիւր իւս-
թիւ եէրէ սէրիպ եիւզեա եարալանըր վէ
էհալի իւզէրինտէն կէլէր, թէպատսի Տէվ-
լէթի ալիէտէն պուլունան իքի նէֆէր
րոււմլար Ֆրանսըղըն հարաքեալթընտան
ճէսարէթ քէսպիտէրէք քէնտիլէր տախի
այնի նիեթէթ տէ պուլունմագ իտէտիլէ-
րինտէն ասաքիւրին պիւրիւքլէրլէ պուլուն-
նան գաթ գըլըճը չէքիպ մէրգուսունտէն
պիւրիսինի խաֆիֆճէ եարալաթընտան
սօնրա ծնարը տախի մահպէսէ կէօթիւր-
միւշ տիւր :

Գոնսօլոսխանէ գալվասը պու պապտէ
քէնտի վաճիպէի զիմմէթինի լաեըզը իլէ
իճրա իթմիշ տիւր : չէօյլէ քի, ասաքիւրին
թալեանլարա վուրմալարընա էնկէլ օլմագ
իշին, տանաղը քէնտիսի եէմիշ օլուպ,
վէ հիւքիւմէթ գոնաղընտա իսէ, թու-
թուլանլարը մահպէսէ ինտիլթմէմիշ տիւր :

Տէվ-ճ :

Ի Զ Մ Ի Տ

Մանգալ 237 ինչի ինչի ինչի ինչի ինչի :

Իզմիտ էհալիսի էնվալի սանաթ վէ
տիւղ ու իթա իլէ մէշղուլ օլուուղտան
պաշգա, պաղ, պաղչէ վէ պոսթան ուզ-
րունտա տախի խալիճէ դայրէթ վէ մէ-
րագ կէօսթէրմէքտէ իսէտէ, թիւճճար-
լըգտա չօղուղ իլէրու կիթմէմիշ տիւր :
Ֆագաթ պուլունտան սօնրա, եէնի եարը-
մագտա օլան արապա եօլարը սայէսինտէ
օլ խուսուստա տախի իլէրուլէյէճէ կի մէ-
մուլի գալվիտէն տիւր :

Շէհրի մէգպուրուն իսթանպոլ թա-
րաֆընա տիւշէն, վէ եալը պօեուստա

պուլունտան եիւզէրճէ պոսթանլարըն էք-
սէրիսի Հայլար ապատ գըլմագտա տըրլար :

Իզմիտտէ եիկիւրմի տաէտ գտտար ճէ-
վալիի չէրիֆ վէ մինարէ պուլունմագտա
խտէտէ, իսլամլարըն մէքթէպճէ հալէրի
բէք կէրիտէ գալմըշ օլմալը տըր : Էրմէ-
նիլէրին պիւր քիլիսէ վէ պիւրտէ քիւհնէ
ֆագաթ ճէսիւմ մէքթէպլէրի, վէ հաթ-
թա պիւրտէ թանգարանլարը վաթ իսէտէ,
մէքթէպլէրինին իտարէսի իշին թէմէլլի
պիւր իրաուլարը պուլունմաեալ, իլլա հիւ-
քիւմէթ վէրկիսի թօրլաթըլարը վա-
գըթ, մէգքիւր վէրկիսին իւզէրինէ գամմ
իթալիլէրի պիւր մըգտար ագճէ իլէ գայ-
րըմագտա իքէն, շիմալիքի եէնի ուսուլտէ
հէրքէսին վէրկիսի բուսուլաթը հիւքիւ-
մէթ թարաֆընտան քէնտուլէ իթա օ-
լունմագտա օլուուղունտան, թապիսթիլլէ
մէպաղը մէգպուր իլալէ գըլմաեալ, ալ-
լարճա հէրքէստէն պիւրէր մըգտար շէյ
իսթէնիլէճէք տիւր, հալ պու քի գաթէն
հիւքիւմէթ վէրկիլէրինի վագթիլլէ է-
տայէ միւզթէտիւր օլմաաղըլարընտան,
մէքթէպ իշին փարա ալմագըլըն բէք կիւճ
օլաճաղը, վէ մէպալլաճ գաբաթըլմագ
մէճպուրիյնէթինէ տիւշար օլունմագը
սէօյլէնիլմէքտէ իտի :

Բոււմլարըն պիւր էսկի քիլիսէսի վար տըր,
վէ իշիթտիկիսիկէ կէօրէ մէքթէպճէ մէտ-
հէ շաեան պիւր դայրէթլէրի եօգ տուր,
չիւնքի միլլէթճէ հէր շէյէ եալընըք պիւր
չօրպաճը գարըշմագտա իմիշ, վէ մէր-
գուսուն իսէ վէնկիլիլինէ նիսպէթլէ դայ-
րէթի միլլէյէսի կէօլլէ մէսապէսինտէ պու-
լունմագտա իմիշ : Շէհրտէն պիւրագ եի-
րագտա, տէնիլ գըլըսընտա Բոււմլարըն
պիւր կիւզէլ մանաթըլարը վար տըր :
լաքին տիկէր մունաթըրըր կիպի իշինտէ
րահիպլէր պուլունմաեալ, եալընըք պիւր
պէքճի պէքլէմէքտէ, վէ րահիպլէր իգ-
թիլգասընա կէօրէ կիսիպ կէլմէքտէ տիւր-
լէր : Հայ գարըլարը հէր եէրտէ օլուու-
ղու միսիլու մէգքիւր մանաթըրտա տա-
խի զիեարէթ կիսիպ կէլմէքտէ տիւրլէր :

Հայ Բրօթէսթանլարըն պիւր իպատէթ-
խանէ վէ պիւրտէ մէքթէպլէրի օլուպ,
մէքթէպլէրի օլուուղճա նիգամլունտա կիթ-
մէքտէ իմիշ, չիւնքի խարիճտէն պիւր ազ
խմաա օլունսուգտան պաշգա, հէր չօ-
ճուգտան իսէ տէրէճէսինէ կէօրէ մահ
պէ մահ պիւրէր մըգտար փարա ալմագ-
տա իմիշ : Հայ Գաթօլիկի պիւր գաշ խա-
նէտէն իպարէթ իսէտէ, պիւր խանէ տէ-
րունինտէ քիլիսէլէրի վար տըր :

Իզմիտին էպիլիյէճէ էն պիւլիւք չէ-
րէֆ վէ իթթիլարը գաթըր հիւմաեուսն
տուր : Մէգքիւր գաթըր հիւմաեուսն ճէն-
նէթմէքեան Ապուիւլ Մէճիտ խան հագ-
րէթլէրի գէմունընտա ինչա գըլընմըշ, վէ
Զաթըր հագրէթի միլլարտի տախի պիւր
գաշ տէֆա թէշրիֆ պուլունուլար ի-

սէտէ, հիշ պիր կի՛ճէ օրատա պէյթու-
թէթ պուեուրմամբ շար տրը: Մէզ քիւր
էպիսկոպէ իշին երկիրմի պին քէսէ ազճէ
մէսարիք տէթթէրի կէօթէրիմիշ իտու-
կի իշտիւմիշ տիր: Եկէր սահիհ իսէ չօգ
փարա տրը:

Պիր պաշգա վէ դայէթ կիւզէլ, ֆա-
գաթ ախշապ պինա դասրը հիւմանուն
տախի, իզմիտուն պիր սասթ գատար
մէսաթէտէ տէնիզ գըրընտա վազը օրան
չիթթիւմի հիւմանունա վար տրը:

Պու գասրը հիւմանունա 46 պին լի-
րա մէսարիք կիթտիկի իզմիտուն վազ-
թիւտէ իշտիւմիշ իքէն, հէր նէ սէպէպէ
մէպէի իսէ, եագըն վազըթա դատար տէֆ-
թէրի մէյտանէ թագաթմ օլունմանրապ,
չիմտի իսէ օն պէշ պին քիսէ ազճէ մէ-
սարիք կէօթէրիտիկի իշտիւմիշ տիր:

Պունտան պաշգա իզմիտուն պայիսի չէ-
րէֆի օլսաագ պիր գըթա աթիւք ճամիի
չէրիֆիւրի տախի վար տրը: Հէյէ պուն-
լարըն իշինտէ սուլթան Օրխան ճամիի
բէք տիգգաթա վէ հիւրմէթէ շահան
տրը, ղերա, ասարը աթիւքտան պու-
լունտուղու շէյլէ տուրտուն, պուլուն-
տուղու մէվը նատիր իւլ էմալ պիր մէվ-
գը տրը, շէյլէ քի, իզմիտէ հիւքմ իթ-
մէքսէ օլան տաղըն թա թէրէսինտէ
պուլունտուղունտան, դարատան վէ տէր-
եատան սասթլարճա մէսաթէլէրի թահ-
թը նէղարէթիւնէ արմագտա տրը: Փա-
գաթ, քէմալի թէէսաի ֆ իլէ պէեան ի-
տերիլ քի, էյլէ պիր ճամիի շէրիֆին
տէյիլ թէճաթիւնէ, հաթթա թամիլի-
նէ տախի, եէրի իսլամար հիմմէթ իթ-
մէտիքտէն պաշգա, պիր գաշ տէֆա իս-
թանպօրա եագըլարագ էվգաթը Հիւմա-
եուն թարաֆընտան թամիլիւնէ հիմմէթ
պուլունլամար պա մաղպաթա իսթիտա
օլունմուշ իսէտէ, հէնուզ պիր ճէվտոյ
ալընամատրղընտան, տէսթէքէր իւզէրի-
նէ ալընարագ, տիւթիւն պիւթիւն չէօ-
քիւպ խարապ օլմագըլգտան վիգայէ ի-
թիւմիշ տիր:

Տէֆ:

— Կէչէն բազար կիւնիւ Գաթէ-Բա-
րիգիւնտէ չօգլար պուլունմանրապ, վէ
մէզ քիւր քէյլէրին տէֆիլ հալէրինի քէն-
աթիւրի տախի տիյնէյիւ, թօրլանմագտա
օլան իեանէյէ հիսսէմէնտ օլմագ արգու-
պինտէ պուլունտուգըրընտան, պու բա-
զար կիւնիւ տախի իւսկիւտարտա ճեմա-
րանտա թէճէմիւ իտիլէրէք այնի նիյէթ
իլէ նուլթըլար սէյլէնիլէճէկի թամի-
մաթտան իսէտէ, թէքմիլ դարալընր եա-
լընքը Մանգուլմէմիլտէ պէեան իտէրիլ:

Իսթանպուլտա Լանկատտ պուլունտան
թորգոմեան ընկերութիւն դրոտաթ խանէ-
սի թարաֆընտան տախի օլ պապտէ գօ-
միթէեէ խիթապէն պիր տալթէնամէ կէլէ-
րէք թէչէք քիւրիմիգի պայիս օլմուշ իսէտէ:

նասրը քի սէյլէտիք, զաթէն պու բազար
իւսկիւտարտա թէճէմիւ իտիլմէք նիյէթ
իտիլմիշ օլտուղունտան, արթըգ մէզ քիւր
գրատաթ խանէէէ պաշգա պիր կիւն թէ-
ճէմիւ օլունմագ տրը գանն իտէրիլ:

Միլէթիմիլ իւզէրինտէ գուհուրա
կէլմէքտէ օլան շու ֆուգարաբէրվէրիք
հագգըր զաթիւտէ ղիեատտէսիլէ մէտհէ
շահան օլտուղունտան, Գուրիէ տ'Օրխան
Էթօալ տ'Օրխան, Լաթիւրքի վէ լա կա-
զէթ տիւ Լըվան նամուն ֆրանսըգ դաղէ-
թալարը տախի մէտհէ ու սէնա իւզրէ ի-
լան իլէմիշէր տիր:

— ... Խմբագիր:

Արժանահաւատ անձերէ ընդունուած տե-
ղեկութիւններ ըլլալով յանձնէ աւելցուցածիս
հետ այսօր Ձեր յարգութեանը քանի մը լու-
րեր հաղորդելու հոծոյքը կ'զգամ:

Նախ՝ Ս. Ծննդեան տօնախմբութեան օ-
րերը Ձեր հոս գտնուած ժամանակը բանտէն
աղաատուող Խասկալի ծերունի եւ անպարտ
աթոռակալը՝ Ձեր վերագործին գիշերը՝ չը
գիտեմ որ բանտարկուին նախանձու կրիքն
եւ մտոյի պատճառներ մէջ բերելով, դոր-
ձեալ բանտը կը նետուի վատառողջ վիճակին
մէջ, ինչպէս որ հաստատուած էր Բժշկի վը-
կայականաւ եւ յետ տնորիկ երաշխաւորով
մը արձակուած էր բանտէն որ թերեւ լսած
էք դեռ հոս եղած ժամանակիդ:

Երկրորդ՝ Մաշուք փաշայի օրոյն գա-
ւաւիս բոլոր գիւղերը դրան կողմանէ ծա-
նուցարբեր ղրկուած էր, որ աւագակապեա
Էֆթէրի եւ ընկերաց ձերբակալութեան
համար գիւղերը գացող խորհրտարաներուն
եւ զապթիէներուն՝ գիւղացիք բնաւ ուտե-
լիք եւ ըմպելիք չտան ձրի: այլ կամ ստա-
կը առնուի կամ ստակ չունեցած ժամանակ-
նին պէտք եղածը տան գիւղացիք: Եւ ձեռ-
քերէն (եթէ տան) ստորագրութիւն առ-
նեն, որ անոնց ամսականներուն հաշուի
ծախսը եւ գիւղացւոց ալ վճարելու տուրքին
սեպուի: Արդ՝ այն ժամանակէն ի վեր շատ
գիւղեր շատ խորհրտաբաններ եւ զապթիէնէր
երթալով, իրենց համար եղած ծախսը հա-
տուցանելու կամ ամոր համար ստորագրու-
թիւն տալու խոտովամբ՝ ինչպէս նաեւ բըռ-
նութեամբ՝ զեղխաբար կերած խամքներ շատ
պատահած են, եւ վերջը շարատուութեամբ
յանկարծակի յարձակման կամ հրամանի գիւղ-
ուածներ պատճառ ցուցնելով հրաժարել-
նէն ետքը՝ երբոր գիւղացւոց կողմանէ այս
եղած ծախսը հոս դրան կը ներկայացուի ի
հաշիւ տրոյ, ամենեւին չընդունուիր, վասն
զի ստորագրութիւն չկայ: Անշուշտ դրան
իրաւունքն է այս, բայց ինչ ընթացք բռնե-
լու է գիւղացին, երբ գացող խորհրտաբա-
ները կամ կիսաբեն գիւղեք, կամ խաբսիլ
չուղելով ստորագրութիւն դատած ժամանակ՝
տալ չուզելէն զատ՝ թերեւս անարգանք,
խիթիւ, սպառնալիք եւ գանիւք կը վար-
ուին իրենց հետ: Իսկ եւ իսկ այս կարգէն
է Արմաշ գիւղի ցարդ կրած զրկանքը: զի
խորհրտաբանները բազմութեամբ օրերով հոն
դառնուած ժամանակ երբոր եղած ծախսե-
րուն համար ստորագրութիւն կը պահան-

ջուի հարկերապետն, Էֆթէրի եւ ընկե-
րաց վրայ յարձակուելէն ետքը՝ Նիկոմիդ-
եա դատնալու անակնկալ հրաման մը եկած
ըլլալը մէջ բերելով, թերեւս ստորագրու-
թիւն մը տալը ժամերու կարօտ ըլլալով ճամ-
բէ չուշանալու եւ հրամանը անմիջապէս
գործադրելու կեղծեօք կղանայ ստորագրու-
թիւնը եւ Նիկոմիդեա կը դառնայ: Եւ երբ
քանիցս այս ծախսը դուռը ներկայացնող-
ները անարգանք վստուելէն ետքը՝ գիւ-
ղացւոց կողմանէ իբրեւ միջնորդ վերջապէս
Գէորգ վարդապետը կ'ներկայանայ անոնց ի-
րաւունքը հաստատելու: ան ալ պատուա-
ւոր կերպով վստուելու փառքին կախա-
նայ: Ինչպէս արդէն գրած էիք պատուա-
կան Մանգուլմէիդ մէջ, որ թէպէտ թղթակ-
ցին տուած խիստ համառօտ տեղեկութիւնէն
տեղիք տուած էր Գէորգ վարդապետին ի-
բր թէ անխաճեմաբար վարուելուն, բայց
բանն ասանկ ըլլալով, չեմ կարծեր, որ Գէ-
որգ վարդապետը այս մասին դոյզն թերու-
թիւն մ'ալ ունեցած ըլլայ: այլ՝ ինչպէս
յայտնի է, բուն իսկ հարկերապետին ծախ-
սը չտալու դիտաւորութեամբ բանեցուցած
խորամանկութիւնն է, որով անհար եղած
է մինչեւ ցարդ ստորագրութիւնն առնել:
Այս բանս ուրիշ կերպով մ'ալ հաստատենք:

— Երրորդ՝ Թէ յիշեալ աւագակաղ ձեր-
բակալութեան համար եւ թէ տրոյ հաւաք-
ման պատճառաւ քանիցս անգամ հարկ ե-
ղած է Պարտիզակ ալ խորհրտաբաններ եւ
զապթիէներ երթալ: Արժանահաւատ անձի
մը ինձի հալորդած տեղեկութեանց նայե-
լով, այս մարդոց իւրաքանչիւր անգամ հոն
գտնուած ժամանակ՝ թէ իրենց եւ թէ ձի-
երուն համար վեց հազար դահկանի չափ
մեծագումար ծախսն ըլլալով, մի եւ նոյն
գործով հոն գացողներուն մէջէն՝ տեղույս
աղաներէն միայն Իլիմօնձի Հաֆըզ ըստած
արդարաւէր անձը ստորագրութիւն տուած
է ինքնակամ՝ իր եւ հետը եղողներուն հա-
մար եղած ծախսին, եւ այս ուրիշ անգամ
եղած ծախսը ամբողջ գումարը դուռը ներ-
կայացուած ժամանակ՝ ոչ միայն անըստորա-
գիր ծախսը՝ այլ նոյն իսկ Հաֆըզ էֆէնտի-
ին տուած կիւքեալ ստորագրութիւնն ալ ան-
վաւեր կը ճանչցուի: Ասկէց ի՞նչ կրնայ հե-
տեւցունել ուրեմն լսողը, հարկաւ պիտի ը-
սէ թէ՝ գիւղացին մանաւանդ Հայը՝ խըր սէր-
տաբիւնին ու զապթիէներն եւ իրենց ձիե-
րը բուծանելու գաւառապարտութիւնն ունե-
ցած ըլլալու են ի ծնէ, դռնէն եղած հըրա-
մանըն ալ հասարակութիւնը խաբելու մի-
ջոց մը: Իսկ խաբուած ըլլալու համար՝ եւ
թէ կրնան միտար ուղուածը, այն ատեն կամ
իրեն: Գող եւ գողակից կախառստներ չա-
յը, կամ թէ ոչ՝ լաւ ծեծ մը պիտի ուտէ ու
մէկ կողմ քաշուի: Իայց զապթիէն կամ
խըր սէրտաբիւն ի՞նչ պարտաւորութիւն ունի
հասարակած անգործութեանը եւ իրենց տուր-
քը հաւաքելու համար գիւղը գացած նըս-
տած ատեն՝ ծախսն ալ իր քսակէն ընելու,
առած թոշակը միայն իր անձին համար հա-
ղիւ բաւական քանի մը աւուր համար»,
այսպէս ըսած է քանի մը աւուրս մէջ ձիով
պարտիզակ գացող Քեօր օլու Սալիհ ա-
նուն զապթիէ մը, որ դեռ երկէ անգործ

եւ անօթի մուրացիկ կը պտըտէր, եւ Հայե-
քուն քաակովը պորտը կը բռնանէր, իսկ
այսօր պաշտօնի հասած իրեն բարեք ընող
ազգի մը ցեցն է՝ եւ կիսուէ զայն, եւ եթէ
որ մը միայն պատեհ կամ իշխանութիւն ու-
նենայ, Պօլիսէն նաւատորմի դէրելով, պար-
տիզակը թնթանօթի պիտի տայ ու մօխի
դարձունէ։ Այսպէս կրանդագուշէ հոս դը-
րան ստորին մէկ պաշտօնեայ, որուն խոր-
հած չարիքը ու կամքը ոչ սակաւ նախա-
տինք է հոս դրան պատուոյն։

— Չորրորդ . Ստոյգ է նաեւ, որ տեղ-
ւոյս թահիրթի նոր միւտիւր Սալիմ էֆէն-
տին՝ հասարակութեանց կողմանէ իրեն խոր-
հրդական ընտրուած երկու մեծապատիւ ան-
ձինքը կուզէ հրաժարեցնել ի պաշտօնէ, ի
Հայոց՝ Մեծ . Գասպար աղա Տ . Թ . Գաս-
պարեան, եւ ի Տաճկաց Մեծ . Ղուրբա թա-
հիր էֆէնտի, որոնք իբր թէ միւտիւրին ա-
մեն ըսածներուն դէմ դժուարութիւններ յա-
րուցանող ամբաստանուած ըլլալուն համար,
քանի մը օրէ ի վեր առանց հրաժարական
մատուցած ըլլալով՝ թահիրթի ժողովին
ներկայ գտնուած չեն, եւ հետեւաբար քա-
նի մը օրէ ի վեր գործը երեսի վրայ մնացած
է, տեսնենք ուրեմն ի՞նչ վախճան կունենայ։

— Հինգերորդ . Այս օրերս հասարակու-
թեան վրայ տիրած անհարին նեղութեան
եւ չքաւորութեան ժամանակ՝ ըստ առաջին
անվաւեր թահիրթին դունէն մեծագուծար
ստակ պահանջուելով, հասարակութիւնը
մանաւանդ հայը զայն մէկէն հատուցանել
անկարող ըլլալուն համար, արքունական տը-
րոց տոււարը քեանային ձեռքէն բռնի կաննէ-
գուռը, եւ Հայ մէկու մը կարգացնել տալով
տալիք եղողները դուռը կը հրաւիրէ, եւ ըս-
տակը ամբողջ պահանջուած ժամանակը չի
կրցող հատուցանողը անխոր բանտը կ'ար-
գելու։

— Վեցերորդ . Անցեալ շաբթու տեղւոյս
Տաճկաց մէկ թաղը հրդեհ պատահելով, Շիւք-
քի աղայ անուն անձի մը տունը այրեցաւ,
եւ քննութեամբ ստուգուելէ ետք, որ
պատճառը դիտմամբ իր արար աղախինն է,
որ իր բազմաթիւ անակաւայ ծառայութեան
վերջը զինքը ազատ չընելուն համար յղացել
է այս խորհուրդը, ուստի տունը մարդ չը-
գըտնուած ատեն մը պատէհ գտնելով, իբր
թէ տիրոջը երեսուն հազար դահիլանի ոս-
կինները եւ ուրիշ թանկագին թեթիւ բանե-
րը գողնալով՝ կրակը կրօնկցունէ եւ առնէն
կհեռանայ, երազելով որ այնուհետեւ թերե-
ւս զինքը արձակէ տէրը։ Բայց իր բռնած
ընթացքէն կտակածի տեղիք տուած ըլլալով
արար աղախինը, քննութեան կենթարկի,
եւ յանցանքը խոստովանելով յայտնի կըլլայ
նաեւ իր ցեղէն ուրիշ համախոհներ ալ ու-
նենալը, որոնք բռնուելով, այսօր իրենց
նիւթած չարեաց պատիժը կը կրեն ի շղթայս,
ասկին եւ գոհարեղէնները մինչեւ ցարդ չեն
գտնուած։

— Եօթներորդ . Այսօր տեւեւոյս ազգային
երեւելիք թէ արքունական տրոց հաւաք-
ման եւ թէ ազգային կարեւոր գործոց վրայ
ժողովով խորհած ատեն՝ կուսակալը քանիցս
զապթիէ կը խրկէ յԱռաջնորդարան, եւ ժա-
մը հինգէն մինչեւ եօթը անպատճառ տաս-

ներկու հազար դահիլան պահանջելէն զատ,
չուկան եւ փողոցները անցքերուն գլուխն
ալ զապթիէներ հանելով տուրքի պարտք
ունեցող չունեցող բոլոր երեւելիները անխը-
տիր բանտը կը խրկէ, եւ իրիկուան ժամը
գրէթէ տասներկու քուկէսին երկու զապթիէ
դարձեալ Առաջնորդարան կը խրկէ, որպէս
զի թէ հոն ի ժողով գտնուող եւ թէ տու-
ներին եղող բոլոր աղաներն առնեն վար-
դուռը իջեցնեն՝ հարկաւ միւսներուն հետ
բանտարկելու համար։ Բայց գեր . Նիկողոս
սրբազանին աշդու եւ իրաւացի պատասխա-
նը յիշեալ զապթիէներուն ձեռքը դուռը հա-
ղորդուելէն ետքը՝ բանտարկեալներէն մէկ
մասը արձակուեցաւ եւ միւսները բանտին
մէջ ցրտէն եւ անօթութենէն նեղուելու բա-
ժինը ունեցած են։ Նոյն գիշերը ժամը եր-
կուրին միջոցները մէքէզի ընդիս հաճի Ահ-
մէտ պէյը եկաւ Առաջնորդարան, եւ դարձ-
եալ տուրքին վրայ երկար բարակ խօսելէն
ետքը՝ բանտ անոյշ տեղը կ'ապուեցաւ եւ
այնպէս մեկնեցաւ։

Ութերորդ . քաղաքէն իբր ժամուկէս հե-
ռու Մուսալիմ ըսուած Յոյնի գեղը մեկէ մը
տուրքի համար ստակ պահանջուած ժամա-
նակ՝ բնաւ ստակ չառնենալուն համար, տու-
նը հաց ընելու համար շաղուած ալլիւրը
տաշտին մէջէն կը քերէն ու կը ծախեն ի
հալիւ տրոց աղքատին։ Գրէթէ յար եւ նը-
ման դէպքը պատահած է եւ Պարտիզակ,
ուր աղքատ մը մուրալով՝ հազիւ թէ քանի
մը հօխայ ալիւրի ստակ կը հաւաքէ, ալիւր
կ'առնէ, եւ իրմէ տուրք պահանջուած ժա-
մանակ՝ չունելով ինչ հատուցանել, հուցի հա-
մար գնած ալիւրը զապթիէները կը ծախեն
եւ ստակը հատուցանելու տուրքին կը հաշ-
ուեն, պղնձեղէններու ալ այսպէս կ'ընեն։

Այս լուրերէս մէկ քանին՝ թերեւս հա-
ղորդուած ըլլայ ձեզ՝ հոս գտնուած ժամա-
նակին, ո՛ր ատեն՝ թէպէտեւ իմացաք ան-
ձամբ քաղաքս եւ չըրակայները եղած խըղ-
ճութիւնը . բայց ի մասնաւորի պատահած
անցքերը ցարդ ձեզի հաղորդուած չըլլալու
կարծիքով՝ յօդուած յօդուած գրել եւ առ
ձեզ ուղղել արժան վարկայ ի հրատարակու-
թիւն։

Որով մնամ մեծապատիւ յարգութեանդ
1867 յունի . 17 ի Նիկովիդիա .

* * *

Թ . Գ . Խններորդ . Ինչպէս մեր լսածին
մայրաքաղաքիդ մէջ, այնպէս ալ հոս հա-
տարակաց ներկայ տաղանաւորացի փիճակին
մէջ եղիւպտոսի պղնձի ստակը յանկարծ չըր-
ջարեւութենէն դադրած միջոցին՝ աղքատին
օրապահիկն եղած դանկը ձեռքը մնալով մէկ
երկու օր անօթի տանջուողներ խիստ շատ
են, եւ շատ քրիստոնեայներ ալ այս ստա-
կը չ'առնելուն համար տաճիկներէն ծեծ ու-
տելու բաղդը ունեցած են։ Եւ այս պատ-
ճառաւ առեւտուրներն ալ բոլորովին դադ-
րած են գրեթէ։

Յ Ո Ւ Յ Ա Կ

ԲԱՐԵՊԱՇՏ ԱՆՁԱՆՑ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՂ
Ի ՆՊԱՍՏ ՀՐԿԻՋԵԼՈՅՆ ԶԱՆԱԳ ԳԱԼԷԻ
Բ Ե Գ Ի Պ Տ Ո Ս Ի
ԱՋԳԱՆՅՈՑՄԷ ԺՈՂՈՎՈՒԱԾ ՈՂՈՐՄՈՒԹԻՒՆԸ
Ղուրբուշ
Էրամ պէյ ճէնապէլի
771-30

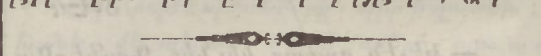
Տ . Էթիզեան	200
Գէթէօն Պատմաճեան	49
Եղիա , Պօղոս , Յովսէփ , Մարտիրոս	100
Յակոբ աղա Յօհանեան	58
Յօհանէս աղա Մանուկեան	49
Մկրտիչ աղա Յակոբեան	49
Առաքէլ աղա Նիզամեան	20
Համբարձում աղա Ֆրատրեան	49
Իսկէնտէր աղա Գալիթեան	97-30
Յարութիւն աղա Զամաճեան	55
Ոմն բարեպաշտ	55
Կարապետ վարդապետ Մ . Մովսէսեան	77
Մ . Մովսէս աղա Գրիգորեան	77
Մ . Յօհանէս աղա Բումբաճեան	95
Գրիգոր աղա Զէվահիրճի	77
Մովսէս աղա	58
Տիգրան աղա	77
Մամաս աղա	20
Մկրտիչ աղա Յօհանէսեան	77
Պօղոս էֆէնտի Կարապետեան	647
Միքայէլ աղա Թէրզիեան	40
Ստեփան աղա Յակոբեան	47
Գարրիէլ աղա Գրիգորեան	49
Նշան աղա Յակոբեան	55
Գրիգոր աղա	97-30
Սարգիս աղա Թաւրիթեան	77
Կարապետ աղա Գրիգորեան	25
Պետրոս աղա Պօղոսեան	25
Իսկուհիմ էֆէնտի	58
Մամաս , Խաչատուր աղա Աշգեան	46
Ոմն բարեպաշտ	97

Գումար դուրուշ 5444
ԱՂԷՔԱՆԴՐՈՅ ԱՋԳԱՆՅՈՑՄԷ ԺՈՂՈՎՈՒԱԾԸ

Յակոբ վարդապետ	454
Թագաւոր աղա Յակոբեան	77-30
Եղբարք Կարապետ աղա Յակոբեան	77-30
Եղբարք Տ . Գասպարեան	77-30
Մկրտիչ աղա Գրադիր Հալէպիեան	454
Լոյս պարօնեան	77
Գէորգ աղա Եուսուֆեան	77
Մ . Յակոբ աղա Աշգեան	554
Մ . Յակոբ աղա Խալապեան	77
Սարգիս աղա Գրիգորեան	75-30
Մկրտիչ Զէվահիրճեան	77
Կարապետ աղա Մէլքօնեան	47-30
Ոմն բարեպաշտ	97
Մկրտիչ աղա Սարգիսեան	45
Յակոբ էֆէնտի	77
Յօհանէս աղա Ղազարեան	20
Ոմն բարեպաշտ	47-30

Ճէմ պէտանը դուրուշ 5694

Իբր մահէլլան թօրանըլան ճէմի 6805
Տէր Յիսուս Բրիստոս Աստուած վերադը-
լէրի ողորմութիւնը գապուլ իյլէսին, Ամին։

Ի Լ Ա Ն
ՄԻԻՃԵՎԶԵՐԱԹ ԻԶԻՆ ԳԱՍԹՕՆԼԱՐ
Մ Ա Ղ Ա Ջ Ա Ս Ը
Սահիպ իմզա քեաֆֆէյի էլմասճըլարա ,
Պէյ-օղլուտա թէքէ ճատէսինտէ վագը 559
նիւմէրօլու մաղազասընտա էնվայի պիւլիք-
լիքտէ Գասթօնլար պօլուլումագտա օլուպ ,
վէ կէրէք թանէ իլէ , վէ կէրէք տուղինա
իլէ սսթըլմագտա օլտուղունու իլան իաէր։
ԳՕՅՄԱՆ

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԷԹԱ
ԿԱՐԱՊԵՏ Ս . ՓԱՆՈՍԵԱՆ
ԼԷՎԱՆՔ ԶԵՐԱՆՏԸՆ ԹԱՊԻԱՆԷՍԻՆՏԷ
ԳԵՕՕՂԼՈՒՅԱ ՏՕՂԲՈՒ ԵՕԼՅԱ , ՏՕԹՕՐԱՅ ԱԳՅՈՒԼԼԵ
ԳՄԱՏԵՐԼԵՐ ԳԱՐԵՐՈՅՆԱ ՆԻՍԵՐՈ 467։